

REFERENCES

1. Fogel' G.B. Pro kryterii' klasyfikacii' terminologichnyh slovnykiv (na materialy avtomobil'noi' terminologii') / G. B. Fogel' // Visnyk Zaporiz'kogo derzhavnogo universytetu. — Filologichni nauky. — 2001. — № 4. — P. 133–136.
2. Fogel' G. B. Strukturni aspekty terminologichnoi' leksyky / G.B. Fogel' // Nova filologija. — 2007. — № 6. — P. 267–271.
3. Nikulina N. V. Stanovlennja suchasnoi' ukrai'ns'koi' terminologichnoi' systemy avtomobilebuduvannja ta remontu transportnyh zasobiv : avtoref. dys. na zdobuttja nauk.stupenja kand. filol. nauk : spec. 10.02.01 "Ukrai'ns'ka mova" / N.V. Nikulina. — Harkiv : Harkivs'kyj nac. ped. un-t im. G.S. Skovorody, 2005. — 20 p.
4. Kovalenko A. Ja. Zagal'nyj kurs naukovo-tehnicznogo perekladu : uchbovyj posibnyk / A. Ja. Kovalenko. — K. : Inkos. — 2001. — 320 p.
5. D'jakov A. S. Osnovy terminotvorennja: semantychni ta sociolingvistychni aspekty / A. S. D'jakov, T.R. Kyjak, Z.B. Kudel'ko. — K. : Vyd. dim "KM Academia". — 2000. — 216 p.
6. Kashhyshyn N. V. Strukturna dyferenciacija ta funkcionuvannja terminologichnyh odynyc' v angломovnomu dyskursi / N.V. Kashhyshyn // Nova filologija. — 2009. — № 36. — P. 260–264.
7. Nikulina N. V. Teoretychne osmyslennja zagal'nyh ponjat' suchasnogo terminoznavstva u koncepcijah vydatnyh lingvistiv /N. V. Nikulina // Ukrai'ns'ka terminologija i suchasnist' : zb. nauk. prac'. — K. : KNEU, 2009. — Vyp. VIII. — P. 45–48.
8. Zhytin Ja. V. Do pytannja pro rozrizzennja terminologii' ta terminosystemy / Ja. V. Zhytin // Nauk. visnyk Volyn. nac. un-tu im. Lesi Ukrai'nky. — Luc'k, 2009. — P. 116–121.

УДК 811.111'27

КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ЗМІСТОВОЇ СТРУКТУРИ ПІДТРИМКИ В МІЖСОБИСТІСНІЙ ІНТЕРАКЦІЇ

Буяльська Т.І.

*Житомирський державний університет ім. Івана Франка,
вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, Україна*

tativ.re@mail.ru

У статті розглянуто диференційні семантичні ознаки комунікативної підтримки, які водночас є інтегральними компонентами змістової структури конститuentних комунікативно-семантичних категорій. Встановлено інтенціональну зумовленість виокремлених категорій згоди, втішання, співчуття, захисту, підбадьорення та схвалення. Визначено відтінки основного значення кожної категорії. Результати аналізу дають можливість вивчення прагматики реалізації встановлених категорій у міжособистісному спілкуванні.

Ключові слова: комунікативна підтримка, комунікативно-семантична категорія, диференційна змістова ознака.

КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ КАТЕГОРИИ СОДЕРЖАТЕЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ ПОДДЕРЖКИ В МЕЖЛИЧНОСТНОЙ ИНТЕРАКЦИИ

Буяльская Т.И.

*Житомирский государственный университет им. Ивана Франко,
ул. Большая Бердичевская, 40, г. Житомир, Украина*

В статье рассмотрены дифференциальные семантические признаки коммуникативной поддержки, являющиеся интегральными компонентами содержательной организации конститuentных коммуникативно-семантических категорий. Установлена интенциональная обусловленность выделенных категорий согласия, утешения, сочувствия, защиты, ободрения и одобрения. Определены оттенки основного значения каждой категории. Результаты анализа дают

возможность последующего изучения прагматики реализации установленных категорий в межличностном общении.

Ключевые слова: коммуникативная поддержка, коммуникативно-семантическая категория, дифференциальный содержательный признак.

COMMUNICATIVE AND SEMANTIC CATEGORIES OF THE CONTENT STRUCTURE OF SUPPORT IN INTERPERSONAL INTERACTION

Buialska T.I.

Zhytomyr State University, Velyka Berdychivska Str., 40, Zhytomyr, Ukraine

The article reveals the differentiating content characteristics of the communicative support which are at the same time integral to the content structure of the constituent communicative and semantic categories. Communicative support is defined as a complex abstract phenomenon, an important element of interpersonal communication, aimed at giving help to the interlocutor by performing influence on his or her psychological and emotional state, mode of behavior or their correction. The article is the first attempt to study support as a syncretic combination of communicative and semantic categories of encouragement, sympathy, comfort, praise, approval, consent and defense. The communicative support integrates semantic and pragmatic peculiarities of the defined categories. Their integral content features turn out to be differentiating content features of the communicative support, which correlate with the context-depending speech intentions lying in its basis.

The aim of the paper is to describe the semantic structure of the multi-intentional communicative support. It presupposes the implementation of several tasks: to define the communicative and semantic categories in the content structure of the communicative support, to identify the shades of their meaning and to specify on their content features which enable their differentiation and intentional pre-conditions of their realization.

Semantic analysis of the dictionary definitions of the verbal units has enabled the research of the constituent categories of the communicative support. The communicative and semantic category of consent has the general meaning "to agree with somebody / to give consent on". The main content feature which differentiates it from other categories is common ideas, attitudes and expectations of the support producer and recipient. The communicative and semantic category of approval is represented by the units with the general meaning of giving a positive evaluation or considering of being good. The main content feature of the category is "to express positive attitude towards somebody / something". Semantic types of this category comprise a positive resume, praise (with compliment and flattering as its variations), expression of confidence in the correctness or validity of something and congratulations as a special etiquette type of consent. The communicative and semantic category of defense is characterized with the general meaning of "advocating somebody / acting for the benefit of". Presence of the counter-factor (an opponent, a difficult task etc.) is obligatory. To the shades of the general meaning of defense the author of the paper refers justification, assertion, confirmation and advocacy. The communicative and semantic category of encouragement is based on the emotional and action activation. Its main ways of realization in speech within the situation of communicative support are excitement, motivation and reassuring, sharing the general meaning of "stimulation of activity and good spirits". The communicative and semantic category of comfort features the integral characteristics of "reduction of negative emotions and feelings of the recipient of support". The main content feature which differentiates it from other categories is that the support producer and recipient share the same ideas, attitudes and expectations. The communicative and semantic category of sympathy is determined by the speaker's intention to express his or her attitude towards negative situation or circumstances in which the recipient of support finds himself / herself. Expressions of sympathy are close to etiquette means of communication. Their general idea is to express understanding or compassion.

The obtained results enable further investigation of the peculiarities of pragmatic realization of the communicative support in communication.

Key words: communicative support, communicative and semantic category, differentiating content feature.

Актуальність дослідження. Антропоцентрична парадигма сучасних лінгвістичних розвідок є значущим фактором зростаючого наукового інтересу до проблем міжособистісної комунікації. Серед них вагоме місце посідає феномен комунікативного впливу на світогляд, психоемоційний стан та поведінку співрозмовника. У межах розглядової сфери предметом лінгвістичних досліджень слугують інформаційні та фатичні елементи міжсуб'єктної комунікації, наділені інтенціональним значенням: висловлення похвали (І.Г. Дьячкова, В.В. Леонтьєв, Р.В. Серебрякова), вибачення (О.М. Мельничук, Л.І. Сілевич), співчуття (Ю.В. Казачкова) та ін. До таких одиниць

належить комунікативна підтримка як складний абстрактний феномен, важливий елемент міжособистісної взаємодії, значення якого полягає в наданні допомоги співрозмовнику шляхом впливу на психоемоційний стан чи поведінку адресата або їх корекцію. У статті вперше розглянуто підтримку в значенні синкретичного поєднання комунікативно-семантичних категорій, що інтегрує семантичні та прагматичні ознаки кожної з них.

Мета описаного в дослідженні полягає у встановленні семантичної організації поліінтенціонального явища комунікативної підтримки, а саме його диференційних змістових ознак відносно визначальних інтенцій. Меті підпорядкована низка **завдань**, які передбачають встановлення комунікативно-семантичних категорій у змістовій структурі досліджуваного явища, визначення відтінків їх основного значення та виокремлення інтегральних кожній категорії змістових ознак, які уможливають диференціацію власне категорій та інтенціональних передумов, що лежать в їх основі.

Семантикою одиниць на позначення комунікативної підтримки передбачено внутрішню програму мовленнєвої реалізації ілюктивної мети у вигляді мікроінтенцій, сукупність яких формує загальну установку (макроінтенцію) допомоги співрозмовнику в проблемній для нього ситуації шляхом впливу на психоемоційний стан або поведінку чи їх корекцію. У складі словникових дефініцій дієслова *support* зазначені ситуативно залежні мікроінтенції, експліковані диференційні семи. Систематизація останніх дає можливість встановити передбачені семантичним змістом комунікативні наміри мовця висловити **згоду** (забезпечений диференційними видовими семами *give approval; agree*), **схвалення** (*express praise, give approval; approve*), **підбадьорення** (*give courage, encouragement, spirit; encourage*), **втішання** (*give comfort, faith, hope, relief; comfort*), **співчуття** (*give faith, comfort; express sympathy, compassion*) та **захист** (представлений семами *advocate, back, defend, uphold*), кожна з яких реалізує макроінтенцію власними засобами у відповідних прагматичних умовах.

Враховуючи філософський та логічний аспекти визначення поняття категорії згода, схвалення, підбадьорення, втішання, співчуття та захист закономірно набувають цього статусу, узагальнюючи специфічні способи вираження макроінтенції комунікативної підтримки. Кожна з них реалізується в мовленні групою висловлень. Згідно з комунікативно-семантичною теорією висловлення Л. П. Чахояна [1], у спілкуванні мовець спонтанно оперує базовим семантичним компонентом відповідно до комунікативної інтенції, результатом чого є комунікативно-семантична одиниця – висловлення. З огляду на це, категорії, виражені відповідними висловленнями, правомірно вважати комунікативно-семантичними.

Ознаки, які містяться в семантиці одиниць на позначення вказаних категорій, є диференційними в семантичній організації комунікативно-прагматичної ситуації підтримки.

На основі англійськомовних тлумачних та синонімічних словників [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10 та ін.] встановлено синонімічні ряди одиниць, які об'єктивують комунікативно-семантичні категорії підтримки. Деякі одиниці трапляються одночасно в декількох рядах, що свідчить про накладання периферійних зон визначених категорій та вказує на контекстуальну обумовленість їх розмежування. Змістові ознаки, які містяться в кожному визначеному синонімічному ряді, є інтегральними для відповідних комунікативно-семантичних категорій (згоди, схвалення, підбадьорення, втішання, співчуття та захисту) та, водночас, диференційними відносно семантичного змісту власне комунікативної підтримки.

Семантика одиниць (v) *agree, admit, assent, concur, concede, consent, permit, recognize*; (v. phr) *share the view, go along with, fall in with, go with* актуалізує **комунікативно-семантичну категорію згоди**. Ознаки, які містяться в семантичній структурі вказаних одиниць, визначають зміст комунікативно-семантичної категорії згоди через узагальнене

значення “погодитись з / дати згоду на”. Семантикою одиниць, які описують аналізовану категорію, окреслено диференційну ознаку комунікативної підтримки “спільність поглядів, думок продуцента та реципієнта підтримки”: to be of the same mind (agree) [8, с. 32], to agree that something is true (admit) [2], to agree or express agreement (assent) [12], to agree in opinion (concur) [6, с. 177].

Прояв комунікативно-семантичної категорії згоди реалізується кількома шляхами: 1) через **погодження** з судженнями, ідеями, настроєм тощо реципієнта підтримки (to say ‘yes’ to an idea, plan, suggestion, etc. (agree) [7, с. 30]; to harmonize in opinion or feeling (agree) [13, с.28]; to agree with someone about a particular statement or opinion (concur) [3, с. 290]; to approve or agree (consent) [13, с. 286]); 2) за допомогою **визнання правдивості, коректності** або **валідності** предмету погодження: to admit that something is true or correct (concede) [4]; to concede as true or valid (admit) [15, с. 16]; to accept or admit that something is true (recognize) [7, с. 1371]; 3) у формі **дозволу** на певні дії співрозмовника або опосередкованого учасника ситуації: to consent to or tolerate (permit) [4]; to give assent (agree) [8, с. 32].

Однак семантикою одиниць на позначення згоди передбачено можливість погодитись з чим-небудь / ким-небудь, визнати коректність або дати дозвіл навіть всупереч власним бажанням: to admit, often unwillingly, that something is true or correct (concede) [4]; to say usually in an unwilling way that you accept or do not deny the truth or existence of (admit) [12].

Комунікативно-семантичну категорію схвалення представлено синонімічним рядом одиниць зі спільним значенням “давати позитивну оцінку / вважати правильним”: (v) acclaim, agree, applaud, approve, commend, compliment, confirm, endorse, honor, glorify, praise, recommend; (v. phr) pay somebody a compliment, speak highly of, pay tribute to, sing sb’s praises, say good things about, put in a good word for. Семантика вказаних одиниць позначена спільною диференційною ознакою комунікативної підтримки “виражати схвальну думку про об’єкт підтримки”: to have or express a favorable opinion (approve) [15, с. 56]; to give official approval to (something or someone) (confirm) [12]; to approve of an action or proposal (agree) [3, с.30]; to put forward with approval (recommend) [6, с.1196].

Семантичні типи категорії схвалення актуалізуються через **позитивний відгук** суб’єкта підтримки про ідеї, здібності, якості об’єкта підтримки, переконання у правильності його рішень, суджень, дій, пропозицій тощо, похвалу та привітання.

Позитивний відгук набуває форм рекомендації об’єкта підтримки іншим людям завдяки позитивній характеристиці його здібностей з точки зору валідності їх використання: to put forward with approval as being suitable for a purpose or role (recommend) [6, с.1196]; to recommend as worthy of confidence or notice (commend) [15, с.225]. За умов такого типу схвалення реципієнт підтримки є опосередкованим або потенційним учасником спілкування, а сама рекомендація адресована іншому суб’єкту комунікації.

Вважати правильними рішення, судження, дії, пропозиції тощо, об’єкта підтримки означає власним ставленням надавати їм позитивного аксіологічного статусу: to accept as satisfactory (approve) [15, с.376]; to state or show that (something) is true or correct (confirm) [12]; to give one’s approval to (endorse) [11].

Похвала на адресу об’єкта підтримки передбачає позитивну оцінку його рішень, ідей, дій тощо, захоплення ними, висловлення приємних слів: to express strong approval for their qualities or achievements (praise) [3, с.1125], to express admiration for (praise) [6, с.1123], to mention with approbation (commend) [15, с.225]. Найпоширенішим проявом похвали є комплімент, який може стосуватись не тільки дій чи якостей реципієнта підтримки, але й його зовнішнього вигляду: to tell someone that you admire or like something they have done or the way they look (compliment) [9, с.1007]. На відміну від позитивного відгуку, похвала

враховує безпосередню адресованість її реципієнту підтримки. Похвала нерідко викликана високою оцінкою дій та досягнень, про що адресант публічно оголошує (за таких умов реципієнт підтримки виконує роль опосередкованого учасника спілкування) або особисто повідомляє з метою демонстрації своєї поваги до об'єкта підтримки: to say something nice about someone or to someone (pay someone a compliment) [10], to praise someone to someone because you admire them and the work they do (speak highly of) [9, с.1007], to publicly praise someone for a major achievement (acclaim) [10].

Позитивне висловлення про об'єкт підтримки в основі кожного з описаних типів схвалення наближає аналізовану комунікативно-семантичну категорію до принципів ввічливого спілкування та мовленнєвого етикету. Однак причиною вираження схвальної думки може бути не тільки люб'язність або бажання підтримати співбесідника, але й лестощі, нерідко викликані корисливими намірами адресанта власної вигоди: to praise someone in an insincere way in order to please them or get something from them (praise) [9, с.1009]. Це стосується і випадків умисного перебільшення або прикрашання предмету схвалення: to praise someone and their achievements very highly, in order to make them seem more important and worthy of respect than they really are (glorify) [9, с.1008].

Особливо близькою формою реалізації комунікативно-семантичної категорії схвалення до мовленнєвого етикету є **привітання**. Семантика дієслова congratulate містить інформацію про піднесений емоційний стан мовця, викликаний успіхом, схвальними діями реципієнта підтримки чи їх результатом: to tell someone that you are pleased about their success, good luck, or happiness on a special occasion [10], to praise someone and say that you approve of or are pleased about a special or unusual achievement [2], to tell (someone) that you are happy because of his or her success or good luck [12].

Змістові ознаки **комунікативно-семантичної категорії захисту** представлені семантикою змістових та фразових дієслів зі значенням “виступати на захист / користь когось / чогось”. До синонімічного ряду таких одиниць належать лексеми (v) advocate, back (up), champion, confirm, defend, recommend, recognize, sustain, uphold; (v. phr) be on somebody's side, stand up for, stick up for, side with, take sides, put in a good word for. Семантикою вказаних одиниць зафіксовано ознаку наявності контрфактору у вигляді складної задачі, опозиції або критики об'єкта підтримки (наприклад, to defend against an opponent or challenge (uphold) [8, с. 1776]; to defend against attack or criticism (stand up for) [15, с. 1134]) та ствердження істинності / правдивості дій, суджень тощо об'єкта підтримки (наприклад, to uphold or affirm the justice or validity of (sustain) [5, с. 1535]; to say that something is definitely true (confirm) [7, с. 324]).

До засобів такого виду підтримки належить аргументація, свідчення, наведення доказів (наприклад, to maintain by argument, evidence (defend) [13, с.348]; to prove that something is right (defend) [7, с.411]). Інколи реалізація такого виду підтримки вимагає залучення власного авторитету та впливовості продуцента підтримки: to support someone especially using your influence (back) [7, с. 92].

Завдяки компонентному аналізу словникових дефініцій встановлено відтінки основного значення аналізованої категорії. Так, підтримка набуває форм **захисту-виправдання** дій, поведінки або суджень об'єкта підтримки шляхом спростування заперечень (to support or argue for (advocate) [3, с.22]; to deny or oppose the right of a plaintiff (defend) [15, с.296]). Іншим відтінком категорії захисту є **захист-відстоювання** об'єкта підтримки супроти нападів опонента чи критики (to defend against attack or criticism (stand up for) [15, с.1134]; to publicly fight for (champion) [7, с.243], to argue in support of a person, their ideas, or actions (defend) [3, с.369]). **Захист-підтвердження** реалізується у значенні “наводити докази правильності, відповідності” дій, суджень чи поведінки об'єкта підтримки (to establish the truth of (sustain) [4]; to support by providing facts, proof, etc (back up) [7, с.92]), інколи навіть

тоді, коли предмет підтвердження не відповідає дійсності (to confirm that what they are saying is true, sometimes even when you know that it is not (back) [3, с.91]). Особливою формою захисту-підтвердження є визнання позитивних якостей або правдивості об'єкта підтримки: to accept that something is legal, true, or important (recognize) [2]. **Захист-пропаганда** полягає у прагненні продуцента підтримки привернути увагу до переваг або достоїнств об'єкта підтримки та досягти їх визнання іншими людьми, надати йому позитивних рекомендацій: to plead in favour of (advocate) [8, с.24]; to present as worthy of acceptance (recommend) [15, с.185]. Інколи такий тип підтримки викликаний бажанням адресанта допомогти уникнути покарання або отримати певні привілеї, блага, “замовити за кого-небудь слово”: to praise someone to someone in a position of authority in order to help to get a job or to avoid punishment (put in a good word for) [9, с.1008].

Зміст комунікативно-семантичної категорії підбадьорення окреслено значенням “стимулювати активність та бадьорий настрій”. Семантичні ознаки підбадьорення відображені в дефініціях лексичних одиниць (v) cheer, embolden, enliven, encourage, foster, hearten, inspire, motivate, prod, reassure, spur, stimulate, sustain; (phr. v) buck up, spur on; (phr.) raise (someone's) hopes / expectations, set / put sb's mind at rest / ease, to give hope.

Інтегральними компонентами комунікативно-семантичної категорії підбадьорення є емоційне пожвавлення, заохочення та спонування. Вказані семантичні компоненти вносять диференційну ознаку комунікативної підтримки, яка полягає в активізації емоційно-дійової реакції реципієнта підтримки. Основою підбадьорення слугує емоційне пожвавлення, зумовлене наміром продуцента підтримки вселити надію, покращити психоемотивний стан співрозмовника шляхом підсилення або відновлення відчуття впевненості, мужності, жвавості, інтенсифікації життєвих сил та енергії: to keep up the vitality or courage of (sustain) [5, с.1535], to instill with hope or courage (cheer) [8, с.274], to restore confidence (reassure) [5, с.1274].

Збудження згаданих відчуттів супроводжується підвищенням настроєм, покращенням моральним станом об'єкта підтримки: to make someone feel better (encourage) [9, с.406], to make someone feel happier and more hopeful (hearten) [10]. Характерною особливістю підбадьорення є усунення психологічних бар'єрів (хвилювань, страхів, сумнівів) у діяльності реципієнта підтримки, досягнення чогось: to relieve of anxieties (reassure) [5, с. 1274], to suggest that someone does something that you believe would be good (encourage) [10].

Емоційне пожвавлення слугує підґрунтям **заохоченню**, мета якого полягає в прагненні мовця емоційно мотивувати адресата до дій, сприяти його активності або прояву якостей, здібностей тощо: to encourage or help an activity to begin or develop further (stimulate) [7, с. 1630], to urge or encourage to do something (cheer) [8, с. 274].

До мовленнєвих методів заохочення належить натхнення, переконання та схвалення (наприклад, to inspire someone to persuade someone to do something (encourage) [7, с. 514]). Це вкотре свідчить про взаємний перетин комунікативно-семантичних категорій у змістовій структурі підтримки.

На відміну від заохочення, яке характеризується впливом на емоційно-чуттєві переживання партнера по комунікації, **спонування** апелює до мотиваційно-вольової сфери свідомості адресата. Мовець викликає або відновлює бажання адресата діяти, враховуючи інтереси, мотиви, здібності об'єкта підтримки, стимулюючи його активність та схилиючи до конкретних цілеспрямованих дій або висловлень як засобів задоволення потреб адресата (наприклад, to rouse to action or effort (stimulate) [13, с.1291], to give interest to (enliven) [8, с. 521]).

Особливим відтінком підбадьорення слугує **обнадіювання** (наприклад, *make somebody hope (raise hopes)* [14], *to give hope to do something (encourage)*) [4], яке є синкретичним поєднанням заспокоєння та обіцянки, переконання, запевнення або ствердження.

Семантичний зміст **комунікативно-семантичної категорії втішання** об'єктивований ознаками, які містяться в дефініціях лексем (v) *allay, calm, comfort, console, reassure, relieve, solace, soothe*. Загальне значення комунікативно-семантичної категорії втішання окреслене наміром продуцента підтримки заспокоїти адресата, який перебуває у пригніченому психоемотивному стані, або полегшити відчуття психоемоційного дискомфорту. Семантичне значення аналізованої категорії вносить у змістову структуру комунікативної підтримки диференційну ознаку “редукція негативних емоцій та переживань реципієнта підтримки”, спровокованих розчаруванням, хвилюванням, злістю, відчуттям втрати, смутку, журби, скорботи, тривоги, почуттям страху, втоми тощо. (наприклад, *to ease the grief or trouble of (comfort)* [15, с. 225], *to serve as a source of comfort to someone in disappointment, loss, or sadness (console)* [5, с. 335]).

Характерною рисою втішання є значний дієвий потенціал, оскільки мовець намагається вплинути на світосприйняття адресата, покращити його самопочуття. Втішання є формою підтримки, за умов якого мовець намагається переконати адресата у відсутності причин для втрати психоемоційної рівноваги: *to comfort someone when they feel unhappy or disappointed by saying something that makes them realize the situation is not so bad (console)* [9, с. 233], *to make someone feel less worried or frightened about a situation by telling them there is nothing to worry about (reassure)* [9, с. 233].

Змістове значення **комунікативно-семантичної категорії співчуття** детерміноване наміром мовця виразити своє ставлення до негативної ситуації та адресата. Лексичні одиниці, семантика яких реалізує значення аналізованої категорії в ситуації комунікативної підтримки ((v) *sympathize, commiserate, compassionate, condole, pity*; (phr. v) *feel for*; (v. phr) *have / feel sympathy for, be sorry, offer / send condolences, offer one's sympathy, take pity on*), містять інформацію про ознаку “розуміння / співпереживання адресантом почуттів реципієнта підтримки щодо неприємного фактору”: *to feel sorry for something in an unfortunate situation and understand how they feel (have / feel sympathy for)* [9, с.1357], *share the suffering of (compassionate)* [11]. Мовленнєва поведінка адресанта, який виражає співчуття, скерована відчуттям жалю до реципієнта підтримки: *to feel sympathy for someone (feel for)* [10], *to feel sorry for someone because they are in a very bad situation (pity)* [7, с. 1244].

Компонентний аналіз словникових дефініцій встановлює внутрішні (пригнічений психоемотивний стан, негативні відчуття) та зовнішні чинники (ситуація), які викликають співчутливу реакцію мовця: *to feel sadness or sympathy for someone's unhappiness or bad situation (pity)* [10]; *to show them pity or sympathy when something unpleasant has happened to them (commiserate)* [4], *sympathize with someone's feelings (sympathize)* [3, с.1483].

Висловлюванням співчуття притаманна не тільки щирість, але й формальний характер вираження в усному та письмовому вигляді. Стереотипізованість висловлень співчуття у формальних умовах відносить аналізовану категорію до сфери мовленнєвого етикету та підтверджує належність вираженої ними комунікативної підтримки до норм ввічливого спілкування.

Отже, виокремлення комунікативно-семантичних категорій захисту, підбадьорення, втішання, схвалення та згоди у складі досліджуваного явища свідчить про те, що реалізація інтенції комунікативної підтримки досягається шляхом використання різноманітних за змістом та структурою висловлень. Дослідження прагматичної обумовленості їх актуалізації в комунікативній взаємодії становить перспективу подальших лінгвістичних розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чахоян Л. П. Общая теория высказывания / Л. П. Чахоян // Спорные вопросы английской грамматики. — Л., 1988. — С. 122–141.
2. Cambridge dictionaries online [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://dictionaries.cambridge.org>. — Заголовок з екрану.
3. Collins Cobuild English Language Dictionary / [ed. by John Sinclair]. — London: Harper Collins Publishers, 1993. — 1703 p.
4. Collins Dictionary [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.collinsdictionary.com>. — Заголовок з екрану.
5. Collins dictionary of the English language / [ed. by Patric Hanks]. — Second edition. — London & Glasgow, Collins, 1986. — 1771 p.
6. Concise Oxford Dictionary / [ed. by Judy Pearsall]. — Tenth edition. — Oxford University Press, 1999. — 1667 p.
7. Longman Dictionary of Contemporary English / [director, Della Summers]. — New ed. — Harlow: Pearson Education Limited, 2003. — 1949 p.
8. Longman Dictionary of the English Language. — N.Y. : Viking, 1995. — 1890 p.
9. Longman Language Activator / [ed. director, Della Summers]. — Harlow: Longman Group UK Limited, 1994. — 1587 p.
10. Macmillan Dictionary [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.macmillandictionary.com>. — Заголовок з екрану.
11. Синоним [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.synonym.com> — Заголовок з екрану.
12. Merriam-Webster's Learner's Dictionary [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://learnersdictionary.com>. — Заголовок з екрану.
13. The Random House Dictionary of the English Language. College Edition / [ed. in chief Laurence Urdang]. — Allied Publishers Private Limited, 1980. — 1568 p.
14. Oxford Learner's Dictionary [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> — Заголовок з екрану.
15. Webster's New Collegiate Dictionary – Springfield: G.&C. Merriam Company, 1974. — 1535 p.

REFERENCES

1. Chakhojan, L. P. (1988), *Obshchaja teoria vyskazyvania* [General Theory of an Expression] : Spornye voprosy anglijskoi grammatiki, Leningrad [in Russian].
2. Cambridge dictionaries online : available at : <http://dictionaries.cambridge.org>.
3. Collins Cobuild English Language Dictionary (1993), [ed. by John Sinclair], London : Harper Collins Publishers.
4. Collins Dictionary : available at : <http://www.collinsdictionary.com>.
5. Collins dictionary of the English language (1986), [ed. by Patric Hanks], Second edition : Collins : London & Glasgow.
6. Concise Oxford Dictionary (1999), [ed. by Judy Pearsall], Tenth edition : Oxford : University Press.
7. Longman Dictionary of Contemporary English (2003), [director, Della Summers] : New ed. : Harlow: Pearson Education Limited.
8. Longman Dictionary of the English Language (1995), N.Y. : Viking.
9. Longman Language Activator (1994), [ed. director, Della Summers], Harlow: Longman Group UK Limited.
10. Macmillan Dictionary : available at : <http://www.macmillandictionary.com>.
11. Synonym : available at : <http://www.synonym.com>.

12. Merriam-Webster's Learner's Dictionary : available at : <http://learnersdictionary.com>.
13. The Random House Dictionary of the English Language. College Edition (1980), [ed. in chief Laurence Urdang]: Allied Publishers Private Limited.
14. Oxford Learner's Dictionary : available at : <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com>.
15. Webster's New Collegiate Dictionary (1974) : Springfield : G.&C. Merriam Company.

УДК 811:161.2:398.8

МОВНОЕТИКЕТНІ ОДИНИЦІ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ ЕКСПРЕСИВНИХ ПОВТОРІВ, АМПЛІФІКАЦІЇ, ГРАДАЦІЇ Й ТАВТОЛОГІЇ В МОВІ УКРАЇНСЬКОГО ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ

Гриценко О.В., здобувач

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
vosgoscx39001@gmail.com

У статті аналізуються можливості мовноетикетних одиниць сприяти оформленню повторів у фольклорнопісених текстах. Накопичення етикетних лексем та фразеологізмів, зокрема, сприяють утворенню експресивних повторів, ампліфікації, градації, тавтології. Розглянуто повтори етикетних мовних засобів як обов'язкових композиційних елементів народної поезії. Експресивні повтори, ампліфікація, градація, тавтологія етикетних одиниць у фольклорнопісеному мовленні покликані привернути увагу читача. Крім того, нанизування етикетних засобів допомагає передати емоції комунікантів, підкреслити динамічність описуваної ситуації. З'ясовано, що етикетні одиниці в мові народнопоетичних творів є зразком використання різних стилістичних засобів.

Ключові слова: стилістична фігура, мовноетикетна одиниця, звертання, комунікативна ситуація, експресивний повтор, ампліфікація, градація, тавтологія, текст, композиційний елемент.

РЕЧЕВО-ЭТИКЕТНЫЕ ЕДИНИЦЫ КАК СРЕДСТВО СОЗДАНИЯ ЭКСПРЕССИВНЫХ ПОВТОРОВ, АМПЛИФИКАЦИИ, ГРАДАЦИИ И ТАВТОЛОГИИ В ЯЗЫКЕ УКРАИНСКОГО ПЕСЕННОГО ФОЛЬКЛОРА

Гриценко О.В.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

В статье анализируются возможности культурно-этикетных единиц способствовать оформлению повторов в фольклорно песенных текстах. Накопление этикетных лексем и фразеологизмов, в частности, способствуют образованию экспрессивных повторов, амплификации, градации, тавтологии. Рассмотрены повторы этикетных речевых средств в качестве обязательных композиционных элементов народной поэзии. Выяснено, что экспрессивные повторы, амплификация, градация, тавтология этикетных единиц в фольклорнопесенной речи призваны привлечь внимание читателя. Кроме того, нанизывание этикетных средств помогает передать эмоции коммуникантов, подчеркнуть динамичность описываемой ситуации. Доказано, что этикетные единицы в языке народной поэзии являются образцом использования различных стилистических средств.

Ключевые слова: стилистическая фигура, речевое-этикетная единица, обращение, коммуникативная ситуация, экспрессивный повтор, амплификация, градация, тавтология, текст, композиционный элемент.

ETICKETS UNITS AS A MEANS OF EXPRESSIVE REPETITION, AMPLIFICATION, GRADATION AND TAUTOLOGY IN THE LANGUAGE OF UKRAINIAN SONG FOLKLORE

Gritsenko O.V.

Zaporizhian national university, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

This article analyzes the possibilities of language etiquette units facilitate design iterations in folk song texts. The accumulation of tokens etiquette and phraseology, in particular, promote the formation expressive repetition, amplification, graduation, tautology. Considered repeats etiquette language means a mandatory